

- Чи пережив би Простак зустріч із сучасним суспільством?

Пошук відповіді на ці та низку інших питань, які йтимуть за контекстом, мають привести учнів до усвідомлення загальних ознак епохи Просвітництва: прагнення його представників до перебудови всіх суспільних відносин на основі розуму, справедливості, рівності; розповсюдження передових ідей, знань, а також поліпшення морального стану суспільства; прагнення до духовного розкріпачення, послаблення авторитету церкви; послідовне заперечення феодального устрою і наполегливе ствердження якісно нових стосунків між людьми, нових ідеалів і цінностей.

Ключові слова: інтеграція, інтегрований урок, міжпредметна взаємодія, програма-методика «Філософія для дітей».

Список використаних джерел

1. Адаменко Н., Кравченко Ю. Історія знайомства української педагогічної аудиторії з методикою «Філософія для дітей». *Філософія освіти*. 2014. № 2(15). С. 188-195.

2. Бабенко А. Генеза проблеми інтеграції знань в історико-філософському та психолого-педагогічному аспектах. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. Серія : Педагогічні науки*. №97. С. 34-40.

3. Добриця М. В. Шляхи реалізації міжпредметного підходу на уроках історії. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 22(3). С. 89-94. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22\(3\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22(3)_15).

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ В ХІМІЇ

*Вороненко Тетяна,
канд. пед. наук,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Перед школою стоїть задача підготувати компетентну високоосвічену здатну до творчості людину. Розвиток сучасної освіти передбачено реалізувати на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів. Компетентнісно орієнтована методика навчання має на меті шляхом розвитку

пізнавального інтересу сформувати в учнів вміння використовувати отримані знання на практиці, тобто підготувати їх до життя. Одним з інструментів є розрахункові задачі з хімії.

Схарактеризуємо задачі за однією з класифікацій [2]:

- *предметно-пізнавальні* — такі, що розвивають лише предметну компетентність, її знаннєвий і діяльнісний складники. Вони пов'язані суто зі змістом хімічної науки. Наприклад, обчислення молярної маси речовини;

- *практико-орієнтовані* — під час розв'язування таких задач учень навчається забезпечувати найпростіші практичні потреби. Наприклад, готувати розчин заданої концентрації;

- *особистісно-орієнтовані* — ті, що поєднують в своєму змісті усі складники предметної компетентності – знаннєвий, діяльнісний і ціннісний. Наприклад, задачі екологічного, біологічного змісту.

Особистісно-орієнтовані задачі мають розвинути в учня критичне мислення, вміння оцінювати ситуацію, висувати гіпотези і робити висновки. Такі задачі відносяться до компетентісно орієнтованих завдань (КОЗ).

Під час вивчення шкільного курсу хімії, учні стикаються з фактом взаємозв'язку природничих наук (біології, фізики, географії, екології) з математикою. Саме у процесі розв'язування розрахункових задач компетентісного змісту встановлюються не лише міжпредметні зв'язки, а й наближення до реальних природних процесів. Це пояснюється тим, що зміст такої задачі завжди пов'язаний з реальними фактами, подіями, явищами, життєвими ситуаціям й загальнокультурними цінностями, тобто по суті є контекстними. Контекстні задачі, як спосіб актуалізації особистісного потенціалу учня, пробуджують пошукову активність і усвідомлення цінності знань з предмета, що вивчається, зокрема хімії.

Компетентісно орієнтовані завдання мають навчити учня: знаходити потрібну інформацію; вилучати головне з прочитаного або прослуханого; точно формулювати думки; планувати дії; вибирати спосіб дії в певних ситуаціях; самоорганізовуватися; оцінювати отриманий результат і критично ставитися до нього; застосовувати знання, вміння, навички. Завдання такого типу характеризуються діяльнісним спрямуванням, моделюванням життєвої ситуації,

актуальністю питання, що розглядається і наявністю певних складових елементів завдання. Реалізація особистісно розвивального потенціалу таких задач відбувається у разі виходу їхнього змісту за рамки одного предмета і конкретного застосування навчального матеріалу в житті учня й інших сферах майбутньої діяльності.

Компетентнісно-орієнтовані завдання (задачі) у своєму складі мають:

- мотивацію (стимул), що є введенням в проблему (бажано практико-орієнтовану) і відповідає на запитання «навіщо робити?»;
- зміст завдання (формулювання) – відповідає на запитання «що саме треба зробити?». Учень має чітко визначити для себе суть завдання: поставити запитання, систематизувати перелічені речовини (реакції, умови), позначити, прочитати і висловити думку, обчислити, порівняти і оцінити тощо;
- інформацію (додаткову), необхідну для розв'язання даної задачі. Ця частина відповідає на запитання «чому?» [1].

КОЗ можуть бути:

- *практико-орієнтованими. Завдання.* Для заготівлі овочів на зиму як консервант використовується 9 %-вий оцет. У магазині такого товару не виявилось, а в наявності є лише оцтова есенція (70 %-ва).

1. Складіть план використання оцтової есенції у консервуванні, пам'ятаючи, що оцет і есенція — це розчини оцтової кислоти з різним кількісним складом.

2. Установіть, який з компонентів є розчинником: а) в 9%-вому оцті; б) в 70%-вій есенції.

3. Обчисліть масу компоненту розчину, яку треба додати до есенції для отримання 100 г 9 %-вого оцту.

- *проблемно-пошуковими. Завдання.* Для обігріву люди використовують пальне, серед якого є деревина.

1. Яка енергія виділиться під час спалювання 3 м³ різних видів деревини? Оберіть, користуючись таблицею, деревиною якого дерева економніше за все користуватися для обігріву домівки.

2. Чи варто використовувати поліетилен чи папір для опалювання приміщення?

Теплота, що виділяється при згорянні різних матеріалів і деревини

Показник	Матеріал		Деревина				
	папір	поліетилен	буку	дубу	сосни	ялини	берези
Теплота, що виділяється під час горіння (кДж/кг)	$16 \cdot 10^3$	$46 \cdot 10^3$	$15 \cdot 10^3$	$15 \cdot 10^3$	$15,5 \cdot 10^3$	$15,5 \cdot 10^3$	$15 \cdot 10^3$

- *ціннісно-орієнтовані. Завдання.* Для розкладання в природному середовищі паперу потрібно до 10 років, консервної банки — до 90 років, фільтра від сигарети — до 100 років, поліетиленового пакета — до 200 років.

1. Побудуйте на координатній площині відповідну стовбчасту діаграму «Час розкладу предметів, вироблених з різного матеріалу».

2. Папір виробляють з деревини, але при її спалюванні атмосфера забруднюється набагато сильніше, ніж при спалюванні деревини. Чому? Чому заборонено спалювати опале листя в містах?

3. Який об'єм CO_2 надійте в атмосферу при спалюванні 1 кг поліетиленового пластику?

Особистісне спрямування змісту завдання вимагає присутності в ньому мотиву, учень має бачити у діяльності особистісний сенс і цінність. Мотивуючими прийомами при складанні компетентнісно орієнтованих завдань можуть бути: зацікавлення учня у збагаченні життєвого досвіду; врахування індивідуального стилю мислення; включення до змісту життєвого контексту; надання можливості отримати позитивні емоції у процесі спілкування.

Ключові слова: хімія, компетентнісно орієнтовані завдання, контекстні задачі.

Список використаних джерел

1. Вороненко Т.І. Розрахункові задачі в сучасній шкільній хімічній освіті. *XII Менделєєвські читання* : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 27-28 лют. 2019 р.). Полтава, 2019. С. 70–75.

2. Сериков В.В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем http://pedlib.ru/Books/1/0157/1_0157-118.shtml (дата звернення 18.09.2019).